

АКТУАЛНИ ВЪПРОСИ НА ДВУЕЗИЧНАТА УНГАРСКО-БЪЛГАРСКА ЛЕКСИКОГРАФИЯ

(за подготовката на унгарско-български валентен речник)

доц. Лиляна Лесничкова

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Резюме. На фона на изключително актуалната задача – създаването на академичен унгарско-български речник, адекватно отразяващ съвременното състояние на лексиката в двата езика – статията се фокусира върху представянето на двуезичен валентен речник, който в момента е в процес на подготовка. Обоснована е необходимостта от съставянето му предвид липсата на общи и специализирани унгарско-български речници, изградени върху теоретичните основи и принципите на модерната лексикография. Очертани са основните характеристики на речника, спецификите и подходите в работата по него. Подборът на материала и методите на представянето му са съобразени с практическите нужди на изучаващите унгарски език като чужд.

Ключови думи: унгарско-българска лексикография; тематични речници; валентен речник

През последните десетилетия българската унгаристика бележи значими успехи в областта на теорията и практиката на превода, историографията, литературознанието и езикознанието и се утвърждава все по-убедително в научното и културното пространство на нашата страна. На фона на стремителното, като цяло, развитие обаче все повече се чувства липсата на общи и специализирани унгарско-български речници, изградени върху теоретичните основи и *принципите* на съвременната лексикография¹⁾. Ще припомним само, че първият и засега единствен академичен унгарско-български речник е издаден в далечната 1956 г. и отдавна е антикварна рядкост (Miyatev & Orpelc-Miyateva 1956). По-малките по обем (джобни и туристически) унгарско-български речници са дело на лексикографа българист Йозеф Бюдеи и са отпечатани в Унгария (Bödey 1967; 1975). Липсата на съвременен голям академичен унгарско-български речник от общ характер, както и на двуезични тематични речници, които да регистрират и най-новите употреби на лексемите, да систематизират и актуализират специализираната лексика в различни области на знанието, създава трудности при усвояването на унгарския като

чужд език, утежнява работата на преводачите, а в по-широк план – възпрепятства и духовния обмен, разгръщането на двустранните контакти във всички сфери на живота. За намиране на точното българско съответствие на дадена унгарска дума, израз или термин обикновено се налага използването на език посредник (всякакви комбинации от езици), което, от своя страна, крие много подводни камъни и неведнъж води до неточни, буквални, а понякога и смехотворни преводачески решения.

С оглед на конкретната ситуация и актуалните потребности на учебната и обществената практика у нас изследователски екип от специалност „Унгарска филология“ в СУ „Св. Климент Охридски“ се зае със задачата да подготви поредица от тематични унгарско-български речници за нуждите на университетското обучение, също и като необходим наръчник за широк кръг потребители. От разработените в рамките на научноизследователския проект лексикографски справочници досега са отпечатани четири глосара с унгарска специализирана лексика, както и речник помагало за транскрибиране на унгарски имена на български език²⁾. Предстои издаването на унгарско-български валентен речник, чиято концепция ще представя тук накратко. Речникът е изготвен от Лиляна Лесникова (разработила заглавните думи от А до Ј) и от Индра Маркова (разработила заглавните думи от К до Zs). При подбора на словника се съчетават традиционният и корпусно базираният подход с цел по-обективно описание на валентните рамки на лексикографските единици чрез включването в речниковите статии на примери, илюстриращи най-често срещаните типични съчетания. Материалът е избран въз основа на анализ и сравнение на учебници и помагала по унгарски език за чужденци, електронни корпуси (Sketch Engine, MagyarOk)³⁾, съвременни тълковни и специализирани речници⁴⁾, като е взет под внимание и контрастивният аспект, т.е. включени са предимно лексеми, които имат различни синтагматични реализации в двата езика.

Под валентност в лингвистиката се разбира способността на думите да се съчетават с други думи при реализацията им в процеса на речта (Yarceva 1990, 75; Manolova 1999, 30; Kugler & Tolcsvai 2000, 271, 273). Понятието е използвано за първи път от руския лингвист Соломон Давидович Канцелсон през 1948 г. при описание на синтактичните отношения в изречението. Терминът е заимстван от химията. Подобно на химичните елементи, думите се свързват в изречението по точно определен начин. В западноевропейското езикознание понятието „валентност“ е въведено от френския езиковед Люсиен Тениер през 1953 г. във връзка с лансираното становище за глагола като център на изречението (т.нар. вербоцентрична теория за изречението). Тениер разглежда валентността като комбинаторно свойство, присъщо само на глаголната лексема. Валентността зависи от броя на актантите/аргументите, които глаголът привлича към себе си, за да се получи предикация: това

са всъщност думите и изразите, които запълват свободните позиции около глагола. Комбинаторните свойства на глаголната лексема определят възможните схеми за синтагматична реализация (É. Kiss & Kiefer & Siptár 1998, 202). Множеството от валентни връзки на глагола образува валентната му структура. Например глаголът *kér* ‘моля/искам’ е тривалентен/триместен, защото разкрива три свободни места за други синтактични роли: *valaki kér valamit valakitől* – кой (подлог), какво (пряко допълнение), от кого (обстоятелствено пояснение в унгарски, респ. непряко допълнение в български език) или *valaki kér valakit valamire* – кой (подлог), кого (пряко допълнение), за какво (обстоятелствено пояснение/непряко допълнение). Срв.:

Anna segítséget kér a barátjától. ‘Анна иска помощ от приятелката си.’ ~ *Anna segítségre kéri a barátját.* ‘Анна моли приятелката си за помощ.’ ~ *Anna azt kéri a barátjától, hogy segítsen neki.* ~ *Anna arra kéri a barátját, hogy segítsen neki.* – ‘Анна моли приятелката си да ѝ помогне.’

Срв. също: *valaki ad valamit valakinek* – давам нещо на някого;
valaki akadályoz valakit valamiben – преча на някого в нещо;
valaki átruház valamit valakiről valakire – прехвърлям нещо от някого на някого.

Проблемите на глаголната и именната съчетаемост са широко дискутирани в научната литература, в това число и от гледище на лингводидактиката и учебната лексикография (Popova 1987; Vesselinov 2002; Vesselinov 2002a; Bräuer 1974; Budai 1996; Budai 2006). Представеният речник отразява съчетаемостта на унгарски глаголи и прилагателни, отчасти и на съществителни имена, и техните еквивалентни структури в български. Акцентът е върху глаголната валентност поради водещата структурна роля на глаголното сказуемо в изречението. Дискуссионни теоретични въпроси, свързани с многоаспектната същност на явлението валентност, не се разискват, тъй като речникът е създаден преди всичко с практико-приложна цел – като помощно средство за изучаващите унгарски език като чужд.

Помагалото е плод на дългогодишните наблюдения на авторките върху трудностите, които българите срещат при изучаването на граматичната съчетаемост на думите в унгарския език. Преподавателската практика показва, че задължителните валенции на глаголите и имената са препъникамък при усвояването на чуждия език поради различия със съответните валентни структури в родния език. Още повече че е трудно да се открие логика в определянето им, както и правила за функционирането им, които, ако бъдат усвоени, ще гарантират безпогрешна употреба на дадена лексема.

Всяка езикова единица се характеризира с определени комбинаторни възможности. Думите могат да се свързват смислов с различен брой и тип зависе-

щи от тях лексикално-граматични елементи, като степента на необходимост от всички видове синтактични връзки не е еднаква: част от потенциалните връзки се реализират във всички случаи, а други нямат безусловен характер и могат да останат нереализирани в изречението, респ. в конкретната речева ситуация.

В речника не са обхванати всички възможни валентни схеми на заглавната дума, а само нейните постоянни, задължителни пояснения, като само на отделни места се посочва онази част от факултативните (непостоянните) валенции, които по преценка на авторките биха улеснили изучаващите унгарски език при употребата на съответната лексикална единица.

Задължителните валенции са тясно свързани със значението на думата, докато факултативните обикновено описват някакви външни обстоятелства. Задължителната валентност се проявява в това, че основният елемент не може да се реализира в речта самостоятелно, без обкръжение, а изисква непременно някаква друга дума с определена синтактична функция (т.е. съществително име или местоимение с падежно окончание или следлог в унгарския език, респ. предложна или безпредложна именна фраза в българския език), за да бъде словосъчетанието или изречението структурно и семантично завършено. Срв.: *bízik valamiben/valakiben* ‘вярвам в нщ./нкг.’ – изисква инесив; *foglalkozik valamivel* ‘занимавам се с нщ.’ и *határos valamivel* ‘граничещ с нщ.’ – изискват инструменталис-комитатив; *jártas valamiben* ‘компетентен/вещ в нщ.’; *ragaszkodik valakihez/valamihez* ‘привързвам се към нкг./нщ, придържам се към нкг./нщ.’, *lakik valahol* ‘живеея някъде’; *alapszik valamin* ‘основавам се на нещо’.

Факултативните валентни връзки не са част от постоянното обкръжение на основната дума, а са обусловени от конкретния комуникативен акт. Ето защо дадена валентна позиция може да остане незапълнена, напр.: *olvas (valamit/valakinek/valahogyan)* чета (нщ, на нкг., някакси); *tanul (valamit/valakitől)* – уча (нщ., от нкг.); *káros (valakinek/valamire)* – вреден (за нкг./за нщ); *messze (valamitől, valamihez képest)* – далече (от нщ./в сравнение с нщ./спрямо нщ.), *szerelmes (valakibe)* – влюбен (в нкг.).

Срв.: *Mi van Annával? – Szerelmes. ~ Szerelmes a főnökébe.*

Какво става с Ана? – Влюбена е. ~ Влюбена е в шефа си.

A dohányzás káros (az egészségre). – Тютюнопушенето е вредно (за здравето).

Относно субектната валентна връзка на глаголите трябва да се отбележи, че в унгарския език, както и в българския, тя винаги е формално изразена в окончанието на глаголната форма, независимо от наличието или отсъствието на дума, която изпълнява ролята на подлог в изречението. Срв.: *Egy könyvet olvasok.* – Чета книга.; *(Anna) egy könyvet olvas.* – (Ана) чете книга.

С нулева валентност са единствено безличните глаголи, които сами образуват изречения: *Esteledik.* – *Свечерява се.*; *Tavaszkodik.* – *Запролетява се.*; *Villámlik.* – *Святка се.* Безличните глаголи не са включени в речника.

В съответствие с утвърдената лексикографска практика валентните връзки и в двата разглеждани езика се представят с неопределителни местоимения. При многозначните думи всяко значение обикновено е с различна валентна структура. Проследява се връзката между семантиката на заглавната дума и различните ѝ валенции:

áll valamin – áll valamiből

Срв.: *A siker három tényezőn áll.* – Успехът зависи от три фактора.

A regény huszonkét fejezetből áll. – Романът се състои от 22 глави.

Обект на особено внимание са случаите, при които се наблюдават различия в двата езика по отношение на валентната рамка на дадена лексема. Така например глаголет *csalódik* изисква аргумент със семантична роля локатив (инесив), която се синтактифицира като обстоятелствено пояснение, изразено с окончанието *-ban/-ben* (*csalódik az eladásban/a barátnőjében/benned*), а българският му еквивалент *разочаровам се* се свързва с именни фрази, въведени с предлога *от*: *разочаровам се от лекцията, от приятелката си, от тебе.*

Унгарските глаголи *irigyel vkit/vmit, köszön vmit* изискват винителен падеж, а съответните глаголи в българския език се свързват с непряко допълнение (*завиждам на някого*) или с предлога *за* (*благодаря за нещо*). Срв. също:

megelégedve valamivel – доволен **от** нещо

meggyőződve valamiről – убеден **в** нещо

büszke valamire – горд **с** нещо

hires valamiről – известен **с** нещо

gazdag valamiben – богат **на** нещо.

Когато дадена лексикална единица разполага с няколко валенции, те могат да бъдат в различна връзка помежду си:

а) да са синонимни, т.е. взаимозаменяеми:

várja a buszt ~ vár a buszra ‘чакам автобуса’;

valaki néz valakit ~ valaki néz valakire ‘гледам някого’;

átugrik a kerítésen ~ átugorja a kerítést ‘прескачам оградата’

aggódik valami/valaki miatt ~ aggódik valamiért/valakiért ‘притеснявам се за нщ./нкт.’;

érdeklődik vmi iránt ~ érdeklődik vmi felől ~ érdeklődik vmiről ‘интересувам се от нещо’;

vágyik valamire ~ vágyik valami után ‘жадувам за нещо’
elkövet valamit valakivel szemben ~ elkövet valamit valaki ellen ‘извършвам нещо срещу/спрямо някого’
kész a házasságra ~ kész házasodni ‘готов за брак; готов да се задоми’;
megoldás a problémára ~ a probléma megoldása ~ a problémára való megoldás ‘решаване на проблема’

Срв.: *Levelet küldtem Katinak. ~ Levelet küldtem Kati számára. ~ Levelet küldtem Kati részére.* ‘Изпратих писмо на Кати.’

б) в конкретна речева ситуация може да бъде реализирана или само едната от валентните връзки, или и двете едновременно:

haragszik valakire/valamire valamiért/valami miatt
Haragszol rám? ‘Сърдиш ли ми се?’
Miért haragszol ilyen apróság miatt? ‘Защо се сърдиш за такава дреболия?’
Miért haragszol a barátodra ilyen apró dologért? ‘Защо се сърдиш на приятеля си за нещо толкова дребно?’;

в) различните валенции се изключват взаимно в даденото значение:

él valamiből, él valaminek, él valamivel
Hetek óta csak zöldségekben él. ‘От седмици е само на зеленчуци.’
Sok tudós csak a tudományuk él. ‘Много учени живеят само за науката.’
Él a lehetőséggel. ‘Възползва се от възможността.’

Непознаването на валентността на лексикалните единици води не само до съставянето на граматически неправилни изречения, но и до грешно предаване смисъла на изречението от единия език на другия. Следващите примери илюстрират как с промяна на валентността се променя и значението на глагола:

áll valahol ‘стоя някъде’
áll valahova ‘заставам някъде’
áll valamiből ‘състои се от нещо’
áll valamiben ‘състои се в / същността му е в нещо’
áll valakit ‘понасям нкг.’
áll valakin/valamin ‘завися от някого/нещо’;

céloz valamit ‘целя, меря нещо’
céloz valamire ‘намеквам за нещо, имам нещо предвид’

Семантичната вариантност, а оттам и трудностите при употребата се увеличават и поради възможността към един глагол да се прибавят различни представки. При префиксацията синтактичните свойства на деривата се променят в сравнение с тези на изходния глагол. Срв.: *átáll (valamiről) valamire* ‘преминавам от нщ. към нщ.’, *beáll valaminek* ‘постъпвам като’, *eláll valamit* ‘препращам нщ.’, *eláll valamitől* ‘отказвам се от нщ.’, *eláll valaméddig* ‘издържа, може да се съхранява до определен момент’, *ellenáll alakinek/valaminek* ‘противостоя, съпротивлявам се на нкг./нщ.’, *előáll valamivel* ‘предявявам нщ., излизам с нщ.’, *fennáll valami* ‘съществува нщ.’, *kiáll valakiért/valamiért* ‘застъпвам се за нкг., отстоявам нщ.’, *körüláll valakit/valamit* ‘обкръжавам нкг./нщ., заобикалям’, *szembeáll valakivel/valamivel* ‘противопоставям се на нкг./нщ.’; *ajándékoz valakinek valamit* ‘подарявам нщ. на нкг.’, но *megajándékoz valakit valamivel* ‘дарявам нкг. с нщ.’ и др.

Употребени с представки, част от интранзитивните глаголи променят синтактичното си обкръжение – транзитивират се. Срв.: *nő* ‘раства’ – *kinövi a cipőjét* ‘израствам си обувките’, *ér a célhoz* ‘стигам до целта’ – *eléri a célt* ‘постигам целта’.

Валентните връзки на съществителните имена обикновено съвпадат с валентността на глаголите или прилагателните имена, чиито производни са те, но в някои случаи се наблюдават разминавания, на които следва да се обръща специално внимание в чуждоезиковото обучение. Срв.:

fél valakitől/valamitől → *félelem valakitől/valamitől*;
jogosít/jogosul valamire → *jogosult valamire, jogosultság valamire*;
но: *igényel valamit* → *igény valamire*;
bejelent valamit → *bejelentés valamiről*.

В речника са включени като заглавни думи твърде малко съществителни имена, тъй като техните валентни връзки обикновено се реализират по различен начин в двата езика и посочването им, само по себе си, невинаги е достатъчно за образуване на граматически коректни изречения в унгарския език. Срв.:

idő valamire – време за нещо; *példa valamire* – пример за нещо
 Nincs időm szórakozásra – Нямам време за развлечения.
ajánlat (valakinek az ajánlata) valamire valakinek – (нечие) предложение за нещо/някого към някого
ajánlat szerződés megkötésére – предложение за сключване на договор
szerelem valaki iránt – любов към някого
játék valakivel/valakivel szemben/valaki ellen – игра срещу някого/нещо
ítélet valaki ellen – присъда срещу някого

Тези задпоставени унгарски атрибутивни конструкции от съществително име с падежна флексия или със следлог се срещат предимно в заглавия или в безглаголни изречения. В свързан текст обаче обикновено се трансформират в предпоставено причастно или следложно определение, на което в български съответства задпоставено несъгласувано определение:

*ítélet a vádlott ellen → vádlott elleni ítélet; vádlott ellen hozott ítélet – нрп-
съда срещу обвиняемия*

*A szerződés megkötésére tett ajánlatot elutasították. – Предложението за
сключване на договор беше отхвърлено.*

szerelmeseknek szóló ajánlat – предложение за влюбени

*online bevásárlásra vonatkozó ajánlat – предложение за онлайн пазару-
ване*

Isten iránt érzett szerelem ~ Isten iránti szerelem – любов към Бога

Всяка речникова статия съдържа примери, които онагледяват синтактичната съчетаемост на заглавната дума, както и разликите между валентните характеристики в различните ѝ значения. Понякога към съответната валентна формула са дадени за яснота няколко примера, илюстриращи различни начини за лексикалното ѝ попълване – това ще улесни ползвателите на речника при употребата на съответната лексикална единица. Всеки унгарски пример е преведен на български език с най-близкото си съответствие, за да се осмисли по-добре и да се подпомогнат изучаващите унгарски език при преодоляване на трудностите, произтичащи от структурните и граматическите различия между двата езика. Тези отлики обикновено се посочват в големите двуезични речници, но в малките, каквито са издадените досега унгарско-български речници, валентните формули или изобщо не се отбелязват, или присъстват доста бегло, без примери, само с маркиране на съответното окончание или следлог, чрез които дадената дума се свързва със съществителни имена или техни заместници (местоимения).

Много от речниковите статии включват и метафорични употреби – т.нар. идиоматични валенции, т.е. посочени са и някои фразеологични изрази с участието на представената заглавна дума. Макар че устойчивите словосъчетания не могат да се разглеждат като валентни структури, защото изключват вариантността при запълването на свободните позиции около глагола, те са включени в речника, тъй като илюстрират една от възможните ѝ употреби и са изключително важни за цялостното усвояване на унгарския език. Например: *valaki adja az ártatlant* ‘някой се прави на невинен’; *valaki ajándékba ad valamit valakinek* ‘някой дава за/като подарък (подарява) нещо на някого’; *valakinek a nyakába akaszt valamit* ‘закачам нещо на врата на някого, налагам нщ. на нкг., натрапвам му нещо’; *valaki bosszút áll valakin valamiért* ‘отмъщавам на някого

за нещо'; *bőségben él ~ nagylábon él* 'живея в охолство, живея на широка нога', *valaki munkához lát* 'залавям се за работа', *figyelmen kívül hagy valamit* 'не вземам нщ. под внимание' и др.

В заключение може да се обобщи, че подготвяният унгарско-български валентен речник ще помогне на изучаващите унгарски език да съставят граматически коректни изречения, ще им служи като справочник при незнание или колебание относно употребата и многовариантната синтактична обвързаност на дадена дума, ще разшири езиковите им познания и по чуждия, и по родния език. Речникът ще е полезен за всички, които ценят високата езикова култура и се интересуват от съчетаемостта на думите и граматическите им взаимозависимости в унгарския език в съпоставка с българския. Валентният речник и останалите специализирани двуезични речници и глосари, изготвени в рамките на научноизследователския проект „Унгарско-български тематични речници“, обогатяват лексикографската практика у нас, допринасят не само за постигането на прецизност и еднозначност в професионалната комуникация на специалисти от различни научни области, но и осигуряват солидна и надеждна основа за осъществяването на изключително актуалната задача – създаването на унгарско-български речник, адекватно отразяващ съвременното състояние на лексиката в двата езика.

БЕЛЕЖКИ

1. Срв. мнението на изтъкнати унгаристи и преводачи: „Унгарско-българските речници са ужасно остарели, с неточности и непълнота“; „Най-главната трудност при превод от унгарски е не толкова самият процес на превод, а крещящата липса на адекватни речникови помагала“ (Басат 2015, 40, 173).
2. Лесничкова, Л. & Костадинова, Ив. *Унгарска специализирана лексика. Растения. Наименования на растения (унгарски-български-латински)*. Поредица „Унгарски тетрадки“ (1). София: Изток-Запад, 2011; Лесничкова, Л. & Пейчева, Л. *Унгарска специализирана лексика. Птици. Наименования на птици (унгарски-български-латински)*. „Унгарски тетрадки“ (2). София: Изток-Запад, 2012; Найденова, Й. & Токач, Д. & Анастасиу, Ф. *Унгарска специализирана лексика. Риби. Наименования на унгарски, български, латински*. „Унгарски тетрадки“ (3). София: Изток-Запад, 2012; Маркова, И. *Унгарска специализирана лексика. Медицина, биология, анатомия, здраве*. „Унгарски тетрадки“ (4). София: Изток-Запад, 2012.; Найденова, Й. *Българска транскрипция на унгарски имена*. „Унгарски тетрадки“ (5). София: Изток-Запад, 2015.
3. <https://www.sketchengine.eu> https://app.sketchengine.eu/#dashboard?corpname=user%2Fszilva72%2Fmagyarok_2
4. Pusztai, F. *Magyar értelmező kéziszótár*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 2003; Eöry Vilma. *Értelmező szótár+*. Budapest: Tinta Könyvkiadó, 2007; Sass, B. & Váradi, T. & Pajzs, J. & Kiss, M. *Magyar igei szerkezetek. A leggyakoribb*

vonzatok és szókapcsolatok szótára. Budapest: Tinta Könyvkiadó, 2010; Sass B., Váradí T., Pajzs J., Kiss M. Magyar igei szerkezetek. A leggyakoribb vonzatok és szókapcsolatok szótára. Budapest: Tinta Könyvkiadó, 2010.

ЛИТЕРАТУРА

- Басат, Е., 2015. *Българо-унгарски двуглас*. София: Гутенберг.
- Bödey, J. (1967). *Magyar-bolgár/bolgár-magyar újtisztár*. Budapest: Terra.
- Манолова, Л., 1900. *Речник на лингвистичните термини в българския език*. София: Наука и изкуство.
- Миятев, П. & Опелц-Миятева, И., 1956. *Унгарско-български речник*. София: БАН.
- Попова, М., 1987. *Кратък валентен речник на глаголите в съвременния български книжовен език*. София: БАН.
- Ярцева, В. Н., 1990. *Лингвистический энциклопедический словарь*. Москва: Советская энциклопедия.
- Веселинов, Д., 2002. Глаголът като обект на лексикографско описание в българските френскоезични речници, *Чуждоезиково обучение*, 17(2), 3 – 14.
- Веселинов, Д., 2002а. Една нова концепция за активен учебен речник на френския глагол за българи. *Чуждоезиково обучение* 17(1), 8 – 22.

REFERENCES

- Basat, E., 2015. *Balgaro-ungarski dvuglas*. Sofia: Gutenberg.
- Bödey, J., 1967. *Magyar-bolgár/bolgár-magyar újtisztár*. Budapest: Terra.
- Bödey, J., 1975. *Magyar-bolgár szótár* (Kisszótár sorozat). Budapest: Terra.
- Bräuer, R., 1974. Die Valenztheorie. Ihre Geschichte, ihr aktueller Stand und ihre Möglichkeiten. *Wissenschaftliche Zeitschrift der Humboldt-Universität zu Berlin*. Gesellschafts- und sprachwissenschaftliche Reihe 23, 267 – 280.
- Budai, L., 1996. A valenciáfogalom kialakulása, bővülése és a valenciakutatások problematikája. *Tanulmányok a magyar nyelvről* (23). Eger: EKF Líceum Kiadó, 5 – 44.
- Budai, L., 2006. *Az angol ige valenciája nyelvpedagógiai perspektívából*. Eger: EKF Líceum Kiadó.
- É. Kiss, K. & Kiefer, F. & Siptár, P., 1998. *Új magyar nyelvtan*. Budapest: Osiris.
- Kugler, N. & Tolcsvai, G., 2000. *Nyelvi fogalmak kisszótára*. Budapest: Korona.
- Manolova, L., 1999. *Rechnik na lingvistichnite termini v balgarskiya ezik*. Sofia: Nauka i izkustvo.

- Miyatev, P. & Oppelc-Miyateva, I., 1956. *Ungarsko-balgarski rechnik*. Sofia: BAN.
- Popova, M., 1987. *Kratak valenten rechnik na glagolite v savremenniya balgarski knizhoven ezik*. Sofia: BAN.
- Yarceva, V. N., 1990. *Lingvisticheskij entsiklopedicheskij slovar*. Moskva: Sovetskaya entsiklopediya.
- Veselinov, D., 2002. Glagolat kato obekt na leksikografsko opisanie v balgarskite frenskoezichni rechnici. *Chuzhdoezikovo Obuchenie-Foreign Language Teaching*, 17(2), 3 – 14.
- Veselinov, D., 2002a. Edna nova koncepciya za aktiven ucheben rechnik na frenskiya glagol za balgari. *Chuzhdoezikovo Obuchenie-Foreign Language Teaching*, 17(1), 8 – 22.

ACTUAL ISSUES OF BILINGUAL HUNGARIAN-BULGARIAN LEXICOGRAPHY (ABOUTH THE PREPARATION OF THE HUNGARIAN-BULGARIAN VALENCE DICTIONARY)

Abstract. The article focuses on the presentation of the Hungarian-Bulgarian valence dictionary, which is currently in preparation, against the background of an extremely actual task – the creation of an academic English-Bulgarian dictionary, adequately reflecting the current state of vocabulary in both languages. The author substantiates the need for such a dictionary, given the lack of general and specialized Hungarian-Bulgarian dictionaries, based on the theoretical foundations and principles of modern lexicography. Outlined are the main features of the dictionary, the specificities and approaches in the work of its compilation. The selection of material and the methods of its presentation are in accordance with the practical needs of learners of Hungarian as a foreign language.

Keywords: Hungarian-Bulgarian lexicography; thematic dictionaries; valence dictionary

✉ **Dr. Lilyana Lesnichkova, Assoc. Prof.**

<https://orcid.org/0000-0001-6766-773X>

Modern Hungarian Language

Department of Classical Philology

Sofia University

15, Tsar Osvoboditel Blvd.

1504 Sofia, Bulgaria

E-mail: l.lesnichkova@uni-sofia.bg